

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — — Helyközi telefont 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

A parcellázások és földbérletek.

Irta: BUDAY BARNA az OMGE. szerkesztő titkára.

A nép röghöz kötésére megindított eddigi operációk nem sikerültek. Közel egy millió hold földet parcelláztak fel az utolsó 20 esztendőben, de azt már csak senki sem merné állítani, hogy a parcellázásoknak a kivándorlás mérlegében valami hasznos nyoma lenne. Annyira nem, hogy a kivándorlás éppen abban az esztendőben emelkedett a legmagasabbra, mikor a parcellázási láz elérte a kulminációt. Es hogy miért nem kötötték meg a parcellázások a kivándorlást, ennek igen egyszerű oka van. S ez az, hogy aránylag kevés munkást lehet felütni földbirtokossá! Földet vásárolni és a gazdálkodást megindítani valamelyes megtakarított pénz nélkül mégis lehetetlen. Az ehhez szükséges megtakarított tőkével azonban csak kivételesen rendelkeznek a munkások.

Mindent összevéve a parcellázások révén husz év alatt évenként legfeljebb 1500—2000 új kis vagy törpebirtokos existencia keletkezhetett. A megkötésnek ez a mértéke elenyésző ott, ahol a kivándorlók száma a 200,000 lelket megközelíti. Annál szomorubb aztán, hogy míg évenként 1500—2000 családot kötött le a földvásárlás, addig évenként 10, 15, 20 ezer östermelő kivándorolt.

Egyáltalában fel kell adnunk azt a reményt, hogy a föld tulajdonjogi megszerzésére nyújtott lehetőségekkel a mezőgazdasági munkásokat földhöz köthetjük és a kivándorlást számbavehetően csökkenthetjük.

A földbirtok forgalmi értékének a hozadékkal arányban nem álló nagysága miatt az örökös birtokszerzés parcellázások útján mindig nehezebbé válik és nem vezethet tőkéhez nagyobb anyagi áldozatok nélkül az a telepítés sem, mely önálló kisbirtokos existenciák kialakítását célozza.

Könnyebb mód kínálkozik a munkás nép megkötésére és keresőképeségének javítására hosszú lejáratu kisbérleti rendszer útján. Igen csekély vagyoni erő kell ahhoz, hogy a szorgalmas munkás, mint kisbérlet önálló vállalkozóvá válhassék.

Gyakorlati példák bizonyítják, hogy a kis parasztbérletek rendszere életképes. Vallás-és közalapítványi, továbbá papi birtokok nagybérlet, a birtok egészét vagy részét albérletbe adás útján értékesítik, még pedig igen jövedelmezőleg s az albérlet rendszerint kiszegednek és munkások, akik a fő vállalkozónak rendszerint jelentékeny nyereséget biztosítanak s emellett maguk is megélnek. Az albérletnek ez a rendszere csak arra jó, hogy az árendások a földmivelő népet lehetőleg kizsákmányolják. Mennyivel kedvezőbb megoldás volna a földbirtokosra nézve is, a bérletek után vágyódó kisemberekre nézve is, ha a birtokos közvetlen velük állana szóba és közvetlenül nekik juttatná a bérföldeket egy harmadik tényező közbejöttével nélkül, aki csak vállalkozói nyereségre utazik. Ugy kincstárnak, mint a papságnak érdeke és kötelessége volna, hogy közvetlenül alakítsák meg a kisbérleteket. Már ezzel is százezernyi munkást köthetnének a magyar földhöz.

Olyan latifundiumok, melyek az állandó munkáshiányt gyökeresen akarják orvosolni egyes gazdaságaikban a mezőgazdasági munkásokat telepítéssel is lekötetik, olyképen, hogy a telepesek a földbirtokot közös gazdálkodásban és tisztán munkabérkeresetükre utalva szerezhetik meg.

Legtöbb esetben a kisgazdák és a munkások széttagolt egyéni ereje nem elég ahhoz, hogy a bérbe-adandó földeket megszerezzék. Ilyenkor a bérletre pályázók társulhatnak a közös cél elérésére és létrejönnek a földbérlet társulatok vagy földbérlet-szövetkezetek, melyeknek a szervezkedés minden irányban kipróbált haszna nagy jelentőséget biztosít.

A szorosán vett Magyarországon négy évvel ezelőtt jött létre a legelső földbérlet szövetkezet, ma már vagy husz működik és valamennyi eredményes tevékenységet fejt ki, de egy kivételével mind az egyéni gazdálkodás rendszerén alapul, noha a közös gazdálkodás rendszere célszerűbb alapnak kínálkozik. Most még azonban nem fejeződött be a típus kialakulásának folyamata sem.

Pedig a földbérlet szövetkezeteknek óriási jelentőséget tulajdonítok. Magyarországon bérletek céljaira igen nagy területeket lehetne felhasználni. Csak a községek és a városok földbirtoka közel 6 millió holdat tesz ki; ennek több mint fele mezőgazdaságilag hasznosítható terület, melynek nagy hányada tökéletlen és ennél fogva rossz jövedelmező házi kezelés alatt áll.

Nézetem szerint tehát legtöbbet tehetünk a munkásnépért, ha a kisbérlet rendszerét igyekezünk meghonosítani minden célravezető módon. Erre a célra van elegendő föld és van elég emberanyag, mely örömmel munkába áll. Ezen az uton a nagy uradalmak biztosíthatják a szükséges munkaerőt s a jogi személyek birtokainak jövedelmezősége rendkívül emelkedhetik. A földmivelő nép pedig hozzájut az önálló mezői gazdálkodás vágyott foglalkozásához és nem a bankok osztályát növeli munkájának gyümölcsével, hanem a saját jólétét és haladását.

— **Átruházott jogok védelme.** Akire a szabadság tulajdonosa a kizárólagos használatbavételi jogot átruházta, a szabadság tulajdonosának külön nyilatkozata nélkül is jogosult az átruházott jogok védelmére pert indítani. (Curia 910. X—27. 645—910. sz.)

Magyarország sörtermelése és egyebek.

A vezérek kötelességei.

A magyar sörtermelés a lefolyt évben újból emelkedett, a mennyiben az előző évad 1,923.000 hl.-nyi termelésével szemben az 1909—1910. évadban 2,185.402 hl. sört gyártottak Magyarországon. Söradó fejében 9,318 ezer 760 korona, söradópótlék fejében pedig 20,327.041 korona folyt be a kincstárba.

A magyar sör az utolsó években körülbelül ugyanolyan mértékben tudott tért hódítani a külföldön, mint a külföldi sör nálunk volt képes elterjedni, sőt azt látjuk, hogy a sörbehozatal 1908-tól 1909-ig 13.308 hl.-rel apadt, míg ugyanezen idő alatt sörkivitelünk 2.849 hl.-rel emelkedett, a mi minden esetre igen örvendetes haladás.

Ezzel kapcsolatban csak egy ötletszerűen említjük, hogy Székelyudvarhelyt is létezik sörgyár, mely szerényen huzódik meg a „Sörfőzde” név alatt, holott gyártmánya van olyan jó, mint akármelyik kőbányai vagy más sör és összehasonlíthatatlanul olcsóbb. Divatba kellene hozni ezt s akkor alig jutna eszébe valakinek idegenből hozott sört inni. Az egyes asztaltársaságoknak volna hivatásuk mozgalmat indítani és helybeli sört fogyasztani.

Másutt jobban megbecsülik a saját városukban készült dolgokat és ott aztán önkéntelenül fejlődik is az ipar. virágzik a kereskedelem és növekedik a város népessége. Nálunk ez másképen volt eddig. Itt tönkre megy az iparos, megbukik a kereskedő pártolás hiányában. Hiányzik belőlünk az őseinkben meg volt igazi székely sovínista szellem — nagyon sok irányban. Jó volna ezen változtatni!

Aki érti és e földet, szülőhazáját szeretni képes; akiből nem halt ki a honfiumi érzélem, az tud és akar is változtatni e mindnyájunkra káros, esznélküli állapotot. A társadalom vezetésre hivatottai sokat tehetnének e téren.

A kaszinók, olvasó- és más körök kellene előljárjanak az ilyesmiten — irigység, önző-érdek nélkül.

A politikai nézeteltérésekből származott bántalmak, surlódások és összeütközések, nem szabadna évekre kinyúló haragot s pláne a vezető állásban lévők részéről megtorló, boszúálló lépéseket eredményezzenek. Aki vezető szerepre mert vállalkozni, annak a mivelttség oly fokán kell álljon, ahova az apró-cseprő tüzsurások fel nem érhetnek önérdékből — a közjó hátrányára.

Ma már a botbüntetés, mint elavult barbár szokás ellen, az iskolákban maguk a tanítók, a népnevelés e hivatott apostolai tiltakoznak a legjobban. Mennyivel inkább szükséges volna a mivelt társadalom vezető faktorai részéről tapasztalt üldözéseket, embertelen hajszákat beszüntetni és lehetőleg minél egységesebb, egymást megbecsülő, vállvetett akarattal csakis jóra törekvő társadalmat alkotni?!

Elmondottuk ezeket, mert fájdalmasan látjuk a széthuzó, egymást lenéző, sőt még

gyakran a legelembb műveltségi kötelességet: a köszöntést is egymástól megtagadó társadalom felszégéseit. Igen örvendénénk, ha jó lélekkel, bántási szándék nélkül, tisztán a köz javára szánt szavaink ott, ahova intéztük — visszhangra találának!

Oktatás a szabadban.

Sajnosan ismerik be pedagógusaink, hogy a higiénia követelményei az iskolában kevéssé érvényesülnek. Zsufolt és szűk tantermek, sokszor rossz világítással, melyekben óraszámra túl 50—60 tanuló. Az ilyen romlott levegőben kénytelen tanár és tanítvány naponta 5—6, esetleg több órát is tölteni. Mily üdítően hat már csak a gondolat is, hogy az oktatást legalább részben a szabadban végezzék a tanárok. Hogy mily természetese vágy, mutatja az, hogy mihelyt kitavasodik, rügyezni kezdenek a fák, a kertek, ligetek mindenütt megtelnek magoló, sétálva tanuló diákokkal.

A pedagógusok már egészen komolyan foglalkoznak annak megvalósításával, hogy egyes tantárgyakat a szabadban adjanak elő. Nálunk ez az eszme még papíron sincs, de Németországban és különösen Angliában már a komoly megvalósulás stádiumába jutott. Először csak a beteg gyermekekkel kezdték a Charlottenburgi iskolában, majd felkapta az eszmét Anglia és Amerika.

Angliában az első „mezei iskola“ London mellett Bostal Woodban nyílt meg 1907-ben. Ez az iskola úgy volt építve, hogy szállítható is. New-York cityben a Bellevue Hospital tüdőbajos betegeit egy hajón helyezték el. Számos gyermek volt közöttük, kiket a hajón kezeltek. Ezek egy napon azzal a kéreccsel álltak elő, hogy tanítót adjanak nekik. Ennek a mintájára azután több hajón is rendeztek be iskolát. Angliában az ilyen iskolák építkezése sátorszerű. A növendékek nemcsak a tanulás, hanem az egész nap tartamára vannak elhelyezve és élelmezésüket, lakásukat is ott nyerik.

Okulhatnánk ebből és legalább részben megvalósíthatnánk mi is.

Méhészet.

Teendők kezdő méhészek számára.

Ha egy kissé későre is, de az idő lassan fölmelegedett annyira, hogy a méhek megtehetők általános tisztulási kirepülésüket. Új életre varázsolták a méhes környékét; vig zümmögéseikkel és fáradhatatlan szorgalmukkal gazdájuknak is kedvet adtak a munkára. Ezután alkalom nyílik, hogy a méket a télen tanultunk, ezokat értékesítsük. Mult évi esetleges bottlásainkat ez évben ne ismételjük, hanem azok helyett olyan munkát végezzünk, a melyből hasznunk lehet.

Ha nem éppen teljesen is, de minden méhész már méheinek állapotáról meggyőződést szerezhetett magának. Egy kissé hamarabb lett volna szükség alkalmas időre a méhek kitisztulása végett, hanem azért reménység felett jól teleltek, aggodalomra okunk nincs.

A méhek éber figyelemmel kísérendők, nehogy rablás kitörjön, mert minél kevesebb méz áll rendelkezésükre, annál hamarabb kitör a rablás. Minden olyan mivelet mellőzendő, a mi a méhek rablását előidézi.

Méhész-szakkönyvekben és folyóiratokban nagyon ajánlják a liszt etetést, a melyet mint nélkülözhetetlen teendőt a méhészeknek multhatatlanul meg kell tenni. Ez a mivelet igazán szükséges, azonban nem minden vidéken. A méhek ugyanis virágpor nélkül nem tudják fiasításukat felnevelni, mert a fiasítás számára ételpép készítéséhez méz, virágpor és víz szükséges; ezek előállítására az itt felsoroltakból egyik sem mellőzhető. A mely vidéken nincsenek virágport

szolgáltató fák, ott a méhész kell segítségére legyen méheinek és a hiányt pótolja lisztetetés által.

Azonban nekünk a lisztetetésre nincs szükségünk. Mi nem szorulunk ezen pó szer alkalmazására. Az Isten megáldotta a Székelyföldet virágport szolgáltató fákkal olyan bőségesen, hogy lisztetetésre egyáltalán szükségünk nincs.

A Székelyföldön mindenfelé bőven vannak olyan fák, a melyek korán, a mint a méheknek az idő megengedi és őket felrekesik, bőven látják el kedves kis vendégeiket olyan táplálékkal, a melyent mesterséges uton előállítani nem lehet.

A ki a műlépet maga készíti, ha meg nem öntötte, haladék nélkül öntse meg és ragassza keretekbe. A ki pedig rendelés útján szerzi be, ha be nem szerezte, tovább ne késsék a megrendeléssel, mert közeledik az idő, hogy a méhek rendelkezésére adjuk s a mikor szükség, akkor hiába kapkodunk, mert a mulasztásnak okvetlen kárát valjuk.

A főmézidény előtt az építést a méhekkel el kell végeztetnünk, a melyet mindig egy vagy két műlép beadásával kell eszközölnünk s a midőn ezeket kiépítették, újból ismételjük. Az építést mindig csak erős méhes családokkal végeztessük, mert gyenge családok nem alkalmasak az építkezésre; gyenge méhes családoknak mindig kiépített kereteket adjunk.

A kinek 2—3, sőt ha 10—20 méhes családja van is szalmakasba, ne törje a fejét kaptárakba való lakoláson, mert több kárt okoz, mint hasznot, s ezen kívül — ha a méhész nem elég mestere a dolognak — meg is semmisíti őket. Hagyja békében a szalmakasba s majd annak idején rajtadnak, a melyel a kaptárakat be lehet népesíteni. Az ősz folyamán pedig a felesleges kasokból a méhek dobolás útján kivehetők és más családokhoz beoszthatók.

Ilyen eljárás semmi kockázattal nem jár, telyesen munka nélkül méz és kész lépre teszünk szert, a melynek nagy hasznát vesszük a méhészetben.

(Székelyzsombor.)

Ambrus András, méhész.

E NAP

Szombat, április

Hugó pk.

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék.

kat. Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f.

— **Ki lehet üzletvezető?** Konkrét eset kapcsán a kereskedelmi min. 71.471—910. sz. határozata kimondja, hogy a fennállott földmivelés ipar és kereskedelemügyi miniszterium által 1885. okt. 15-én 42.224—1885. sz. alatt hozott harmadfoku véghatározatban kimondott azon elv, hogy az üzletvezető önálló iparos is lehet, hivatkozás tárgyává nem tehető, mert később követt helyes állandó gyakorlat szerint az az önálló iparos, illetve kereskedő, aki saját maga is üzlettel bír és azt személyesen vezeti, egyidejűleg más iparosnak, illetve kereskedőnek üzletvezetője nem lehet.

Székelyudvarhely polgárai!

A közteher mindnyájunk vállait súlyosan nyomja. Már-már a leroskadásig, a végső megsemmisülés határához jutottunk. Elérkeztünk a tizenkettedik óra ütéséhez, amelyen túl nincs élet, nincs boldogulás.

Akarjátok-e, hogy sorsotok jobbra forduljon? Akarjátok-e, hogy szülőföldetek magatok és terhes családok keserves munkátok után megéljen? Akarjátok-e, hogy esetleges jogtalan, tendenciózus üldöztetésektől az **összszetartásban rejlő nagy erővel** megvédelemmezzetek önmagatokat?

Ha ezeket akarjátok; ha a keserűség pohara becsületes szivetekben már csordultig telt, úgy cselekedjétek!

— Cselekedni kell, de hogyan, mit tegyünk? — kérdezik talán egyesek. Megmondjuk az utját-módját annak is.

Gyűljön össze a város iparos és kereskedő polgársága minél előbb értekezletre.

Beszélgjék meg a mostanában oly súlyos teherként ránk nehezülő **tanoncskolai büntetések** kérdését. Végre-valahára szabadítsa fel önmagát a polgárság a gyámság alól és **alakítsa meg az Ipartestületet.**

Aki közömbösen veszi pusztulását, segíteni nem akar magán, megérdemli sorsát és nincs joga papaszra nyitani ajkát!

Siessetek! Vesztegetni való időnk nincs.

Egy iparos.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy nálunk az új rendőri bíraskodás miatt nagyszabású fogházat nem építenek;

mondják, hogy az utolsó büntetlen előéletű polgárt is tanoncskolai iparkihágásért nem ítélték elzárásra;

mondják, hogy az Ipartestület megalakítását Székelyudvarhely polgársága még most sem akarja;

mondják, hogy az iparos és kereskedő tanoncskolai mulasztása nálunk iparkihágást nem kepez;

mondják, hogy közelebbről az összes mestereket inasok becsukatni nem fogják;

mondják, hogy ilyen és ezekhez hasonló eljárásokkal iparfejlesztésről álmodozhatunk;

mondják, hogy az iparfejlesztő bizottság elnökének gyönyörűsége nem telik abban, ha az ellenzéki iparosokat pusztíthatja.

E hírek valóságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Vármegyénk területi és számbeli gyarapodása.** Barót község kérelmet intézett Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságához, hogy Háromszék vármegyéből ide csatoltassék. A kérelem fontosságához méltó megbecsülésben részesül, mert a főispán intézkedése folytán, az alispán folyó évi április 5-én d. e. 9 órára, rendkívüli közgyűlésre hívta össze a törvényhatósági bizottságot. E közgyűlésnek egyetlen tárgya Barót község kérelmének tárgyalása. Szíves örömmel járul hozzá a kérelemhez minden egyes bizottsági tag. Hiszen vármegyénk igen tekintélyes és értékes résszel gyarapodik. Viszont az erdővidékieknek sem lesz belőle hátrányuk. Együtt erővel jobban fejlődhetünk.

— **Az édes anya öngyilkossága.** Az édes anyai szeretet igen megható tragikumát játszódott le folyó hó 20-án (hétfőn) délután 2—3 óra között Székelyudvarhelyt. Alig pár

hete, hogy ide költözött Deuschländer Sándor és elfoglalta állását Fábán József téglyagyárában, mint művezető. Bánatosan, szívzszakgató fájdalommal hagyták el előbbi lakhelyüket. Különösen a felesége: szül. Fischer Gizella, a gyermekeit rajongóan szerető édesanya vált meg nehezen elveszített két gyermeke sírhantjától. Az új otthon sem tudta teljesen megvigasztalni. Folyton félt, remegett, hogy az életben levő gyermekeinek is valami bajuk akadhat. Féltelme nem volt alaptalan. Három éves kis leánykájuk ugyanabba a betegségbe esett, amelynek előbb két gyermekük áldozata lett. Kétségbe esése tetőpontra jutott. Vigasztalhatatlanná vált és azóta folyton töprengött, hogy minő módon szaksisa végét életének. Hétfőn aztán végrehajtotta szörnyű tetteit. Férjének borotvakésével keresztül metszette a nyakát annyira, hogy még a leggyorsabb orvosi segítség sem menthette volna meg az életét. A szerencsétlen véget ért édes anyát tegnap nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra az izraelita temetőbe Székelyudvarhelyt.

— **A népszámlálás** előleges eredményei napvilágra kerültek. E szerint Udvarhelyvármegye összes lélekszáma 1900-ban volt 118,275, 1910-ben pedig 121,698. Az 1910. évi népszámlálás által megállapított tényleges szaporodás 3423 lélek 2,9 százalék volt. A mostani népszámlálás szerint pedig a szaporodás 10,644 lélek, azaz 9,0 százalék.

— **Tavaszi vásár.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a tavaszi vásár rendező-bizottsága az idei vásárt Budapesten folyó évi április 1-én nyitja meg a városligeti iparcserkényekben. A vásárral egy időben az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés, az Üveg- és porcellángyárosok és üvegesek orsz. szövetsége, továbbá a Vidéki papirkereskedők országos szervezete közgyűlést tart Budapesten. A közgyűlésre utazó tagoknak az Ómke kerületi titkársága kedvezményes vasúti jegy váltására jogosító igazolványokat ad ki.

— **A villamosság testfejlesztő hatása.** A „Technical World Magazine” közlése nyomán megírták, hogy Silas Wentworth losgatosai tanár a villamos áram felhasználásával sikeres kísérleteket folytatott az állattenyésztés fejlesztése terén. Ezzel a hírrel kapcsolatban Stockholmból jelentik, hogy ott Svante Arrhenius, a híres fizikus, a Nobel-díj nyertese, már évekként azelőtt kísérletezett abban az irányban, hogy a villamosság minő befolyást gyakorol a gyermek szervezetre és fejlődésére. Arrhenius ugyanis ötven iskolásgyermekeket két, teljesen egyenlő összeállítású csoportba osztott és ezeknek az oktatását külön-külön tanteremben végezte, azzal a különbséggel, hogy az egyik csoportnövényeket mindennap megvillamosította. Az eredmény már hetek múlva szembetűnően mutatkozni kezdett. A megvillamosított gyermekek úgy testileg, mint szellemileg gyorsabban fejlődtek, nagyobbak, kitartóbbak lettek. Mindenesetre nagyon érdekes lenne, ha ezekről a kísérletekről az orvosi tudomány is tudomást venne és a kísérleteket tovább is folytatná, ami különösen a satnya növényi gyermekekre nézve birna nagy fontossággal.

— **Gazdasági egyleti közgyűlés** s ezt megelőzőleg választmányi ülés lesz folyó évi április 6-án (csütörtökön) d. e. 9, illetve 10

órákor kezdődőleg Székelyudvarhelyt, a vármegyeház kistermében. Elnöki megnyitó után titkári jelentés, a számvizsgáló bizottság jelentése, 16 rendes és 4 póttag választása a választmányba, valamint a közgyűlést megelőzőleg 4 nappal előbb beadott indítványok tárgyalása van napirenden.

— **Az Uránia-rendszerű kulturáció vármegyénkben.** Mint értesülünk, a lapunkban is ismertetett azon nagyszabású népművelődési akció előkészítése érdekében, mely az általános művelődési gazdasági irányú Uránia-féle ingyenes előadásokat célozza vármegyénk községeiben meghonosítani, Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelőnk, a mai napra egy szűkebb körű tanítói értekezletet hívott össze, mely este 6 órákor ülészik a vármegyeház első emeleti kistermében. Részünkről rámutattunk már e mozgalomnak nagy horderejű társadalmi és közgazdasági jelentőségére és reméljük, kívánjuk, hogy ez a mai értekezlet is egy lépéssel közelebb hozza a tervet a megvalósulás felé.

— **Az időjárás** gyönyörű tavaszi napokkal kedveskedik. Olyan melegen süt a nap hogy még nyárnak is beillenék. Tegnap délután 2 órákor 20 Celsius fokot mutatott a hőmérő arányokban.

— **A köztisztaság** érdekében tegnap a rendőrség figyelmeztette a lakosságot, hogy 8 napon belül trágyát, szemetet és az árnyékszékét ki kell takarítani. Együttal figyelemmel kísérik a gyümölcsfák tisztítását is, a hol a fák megtisztítva nincsenek, szigorú büntetés következik.

— **Kender kórót** bármilyen mennyiségben veszek; termelők jelentkezhetnek idei termésre. Lengyár Székelykeresztur.

— **Felmondás** ugyan egyoldalú akarattal nyilvánítás, mindazonáltal nem vonható vissza, mert min két félre nézve jogilag hatékony és ez a hatás, amint egyszer beállott, mindaddig fennáll, amíg kétoldalú akarattal határozással meg nem szüntetik. (Német bírói bíróság 629—09.)

— **Kolozsvári jogi vizsgákra**, u. m. alap- és államvizsgákra, jogi és államtudományi szigorlatokra tudományos alaposággal és eredményre vezető módon rövid idő alatt mérsékelt díjazás mellett előkészít: Dr. Polcz Rezső ügyvéd jogi szemináriuma Kolozsvárt, Egyetem-utca 7. szám 1. em. Április 1-ig Deák Ferencz utca 29. szám. Szakképzett előadók, új, célszerű methodussal, folytonos foglalkozás.

— **Heti piacokon bazarok árusítása.** Ha a vármegye hetivásár látogatási rendelete a nem helybeli iparosoknak illetve kereskedőknek a heti piacok látogatását nem engedi meg, az egyes községek heti piacait a kereskedelmi miniszter 68.857—910. sz. határozata alapján csakis azok látogathatják, akik a községben rendes üzletet tartanak fenn. A hetivásár látogatás ugyanis a rendes kereskedői tevékenységnek csakis kiegészítő része, minél fogva a helybeli iparosok, illetve kereskedők részére az 1884. évi XVII. t. cikk 1 §-ában biztosított heti vásár látogatási jog csakis azokat illeti meg, akik helyben állandó üzemben tarot rendes üzlettel bírnak. Az 1887 évi XVIII. t. c. 1 §-ának büntető szankciója nem lévén, e szakasz alapján nem szabható ki büntetés.

Irodalom.

A pálfalvi szélmolnár.

Árkosi Ferenczi Kálmán nem új ember az irodalomban. Néhány évvel ezelőtt egy kötet verset és egy elbeszélő költeményt adott ki.

„A pálfalvi szélmolnár” címen összegyűjtött elbeszélései a székely föld lelkét dobbantják meg az olvasóban. Igazán csak magyar ember értheti meg, akinek valahogy rokon ez a lélek, de ritkán engedi magához vendégül...

... Mert hiába' találunk a Ferenczi embereiben kacagásra bízsergető ferdeségeket, — szinte komoran, bár lerongyolt göggel ül asztalunkhoz a székely úr, a cimben méltóságos vagy tekintetes, de akinek siratni valója maradt az emlékeiből.

Székely különlegesség: „A pálfalvi szélmolnár” (ez az első novella) „Józsi”, „Berei Ádám tragédiája”, „Pal apó”, — és aki ért azon a Budapesten jegyzetekre szoruló zamatot nyelven, mosolygás közben azt hiszi, hogy a Küküllő mentén az előre lépő népek lelki ereje csap föl, — de ez csak az író művészetének érdeme.

Ott borong már „A semmitnézők felekezete” és „A pópa a városban” című elbeszélésekben minden szomorúság, amire magyar ember csak valaha is megnyithatta a szívét. — Magyar ember, merem állítani, százszor jobban elfogódik a pusztuló székely sorsán, mint azok, akik uri módon közlők élnek, akik lassan-lassan beszívják magukba azt a tompító mánort, amelynek hinár zöldes fénye mellett végre is, — amint az író mondja — a semmitnézők felekezetébe avatódna.

Azt kell hinnünk, hogy ez a könyv — művészi sorai és a beállításai mellett is — értékesebb agitáció, mint a fehér asztaloknál elzokogott sirámok, s ha, ahogy néhányan megértjük, megértik azok is, akiket illet, talán a székely sziveken sem szánt el nyomtalanul.

Bitskei Lajos.

— „Vasárnapi Ujság” március 26-iki száma szép és érdekes képekben közli az új püspökök arcképeit, képeket a hírlapírók nyugdíjintézetének jubiláris üléséről, mexikói képekből igen érdekes sorozatot. Garay Ákos egy szép rajzát, képeket a Nemzeti Szalon grafikai kiállításáról, Pásztor Árpád cikkeit és fényképeit világméretű utjából a japán színházról, stb. Szépirodalmi olyasmányok: Rákosi Viktor regény, Szemere György novellája, Haraszthy Lajos és Lányi Viktor versei, Marcelle Tinayre franciából fordított regénye. Egyéb közlemények: az 1811-ben devalvált bankok képei, cikkek a devalvációról, tárczacsikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona: a „Világkronika”-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalába [Budapest IV. ker. Egyetem-utca 4. szám] Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Legelőkelőbb márka

WILAGOSI

MARTY COGNAC

Jobb, mint a francia cognac.

FIGYELEM!
 „AIDA” VERGE és „BLUE-STAR” CONTINENTAL
 CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.
 :: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! ::

130 saját fióktelep a
.. bel- és külföldön ..

HAZAI GYÁRTMÁNY!!

1200 munkás és hivatalnok.
16.000 pár heti gyártás.

— Miért örvend oly közkedveltségnek a **TURUL**-cipő?
mert dacára

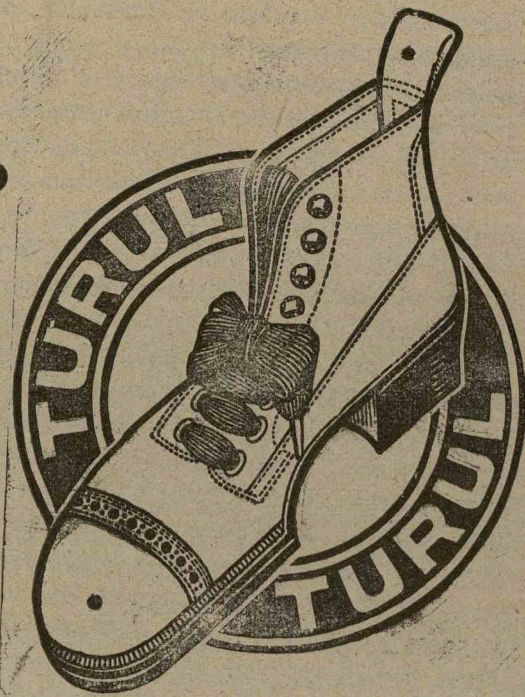
jósága, tartóssága és elegáns formáinak a legolcsóbb
hazai gyártmány

A székelyudvarhelyi fiókraktár

Kossuth-u. 9 sz. a.

április hó 1-én okvetlen megnyílik.

A nálunk vásárolt cipők javítását a legjutányosabban eszközöljük.

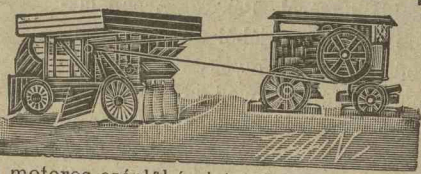
Borbély- és fodrász- üzlet áthelyezés.

A közönség szives tudomására kívánom
hozni, hogy Kossuth utca 9. sz. alól

borbély- és fodrászüzletemet

Székelyudvarhelyt, Diák-téren, a ref.
kollegium épületébe (kétszeres boltbér
miatt) kénytelen voltam áthelyezni.
A n. é. közönség nagybecsű támoga-
tását kérve, vagyok készséges szol-
gálatlalt: **Mészáros Zoltán** borbély és
fodrász.

HA ÖN
egy gazdaságos
üzembiztos
kiváló munka-
teljesítményű

motoros cséplőkészletet előnyös árban,
kedvező fizetési módokkal teljes
szavatossággal, beszerezni óhajt, ugy-
forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66.
szám alatti mezőgazdasági és ipari
gépkereskedelmi vállalathoz, mely cég
felszólításra árjegyzéket és költségve-
tést díjmentesen küld meg.

Delaware vessző!

Nagy Gábor-féle legnemesebb

faj. Vidékünkön
több mint 20 év óta
honos s az egész
országban már igen
elterjedt bő termő,
erős édes bort adó
faj. Oltani, perme-
tezni nem kell, mert
filokszera, sem sző-
lőbetegség kárt ben-
ne nem okoz. Jól
beérett szép sima

vessző, míg a készlet tart 1. oszt. 1000
db 35 K, száz darab 4 K. II. oszt. 1000
db 20 K. A sima vesszők elgyökerez-
tetéséhez utasítást küld és megrende-
léseket 10 százalék előleggel elfogad

Fischer és Wolner
Bihardiószeg.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán
és **Régiségeket** megbiza-
Fa tásból
azonnal megvásárol, esetleg értékel,
vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz
Arany, brilliáns éksze-
reket, ezüst tárgyakat
(tört állapotban is) bár-
milyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-
mester.

Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal vá-
laszol.

Sürgőnycim: **Dietrich**
ékszerész Kolozsvár. ..

Végeladás!

Az általam nyilvános árverésen
megvásárolt Szentpétery Gergely-féle
áruraktárt u. m. porcellán-, ködedény-,
üvegáru, diszműtárgyak, háztartási
cikkek és vegyesáru a míg a kész-
let tart, hétköznapon délelőtt 9—12
óraig, délután 3—6 óráig **mélyen**
leszállított árak mellett kiárusítta-
tom.

Tisztelettel:

Heitz Vilmos,
a Gál János utóda cég tulajdonosa.

Eladó széna, sarju.

Négy szekér jó réti széna és
négy szekér sarju eladó. Ér-
tekezhetni lehet özv. Biró Sándorné-
nél Székelyudvarhelyt, Szentimre-
utca 24. sz.

B O R!

Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bornagykeres-
kedőnél

a legjobb minőségben, nagy válasz-
tékban és legelőnyösebb árak mel-
lett nagyban és kicsinyben kapható

Betegh Pál villam-meteres könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária
vendégfogadóban Székelyudvar-
helyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő ét-
kezés, borok, kőbányai sör és tiszta
szobák állanak mindenkor rendelke-
zésre. Vidéki papok, tanítók és jegy-
zők találkozó helye. Kocsiszin és is-
tálló díjtalanul. Jó bánásmód és pon-
tos kiszolgálásért szavatol: **Barkóczy**
Albert, vendéglős.

NIGRIN

(Fernolent)

alegjobb cipőkrém

© Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállításon

arany éremmel kitüntetve

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógmód: tifusz, kolera, toroklob,
rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, sza-
márhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-
máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalya-
törés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység,
vizekór, szárazbetegség (tuberku'ózis), torok- vagy
mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-
len. Irta: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K.

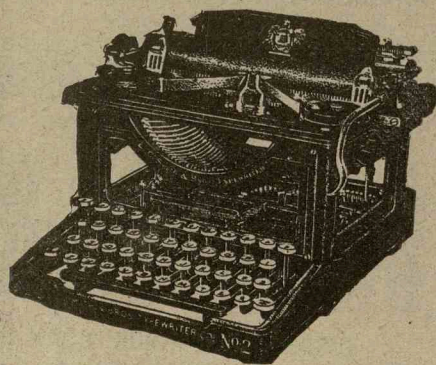
E. — tekintélyes orvosok ajánla-
tára — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára
.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvar-
helyt és valamennyi könyvkereskedésben.

A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust

FARAGÓ
TESTVÉREK

.. kizárólagos elárusítóktól ..

Budapest, V., Nádor-utca 17 sz